

Miljövännen för kärnkraft
- Grundad 1988 -

Vilket samband finns mellan kärnkraft och kärnvapen?

Ett argument som kärnkraftmotståndare brukar hävda är att civil och militär kärnteknik är som "siamesiska tvillingar". Ett sådant påstående kräver seriös analys.

Utveckling av kärnvapen fick högsta prioritet under andra världskriget. Men det är fel att påstå att civil kärnkraft hade med den utvecklingen att göra. Den fanns ju inte före 1945.

Det är däremot sant, att kärnteknisk kunskap som utvecklats under kriget hade betydelse för utveckling av civil kärnkraft. Det är också sant, att man under "kalla krigets" inledning från 1950-talet hade gemensamma militära och civila program – det gäller t ex USA, Storbritannien och Sovjetunionen men även andra, till och med Sverige. Den perioden blev dock kortvarig, dels för att det inte är nödvändigt eller ens en särskilt bra metod att ta ut klyvbart material ur en reaktor, dels hade kärnvapenmakterna redan övernog med uran eller plutonium för varje tänkbar "vedergällning", särskilt sedan vätebomben introducerats (som verkar med fusion). Dock dröjde sig den teknik, som bäst lämpade sig för uttag av klyvbart material kvar speciellt i Sovjetunionen. I dess grafitmodulerade reaktorer kunde bränsleelement bytas under drift. Men de flesta av deras reaktorer var ändå rent civila, såsom t. ex. de i Tjernobyli.

Under sena 50-talet övergav Sverige sitt kärnvapenprogram och från 1960-talet ledde opinion även i kärnvapenländer till avtal om begränsning av kärnvapen. Man satsade istället på modernisering. Ett resultat av det blev, att tidigare militärt klyvbart material "brändes" i civila reaktorer under många år och världsmarknadspriset på uran sjönk rejält. Detta gäller mest ursprungligen sovjetiskt material, däribland det som hamnade i Ukraina efter Sovjetunionens fall. Ukraina samtyckte 1996 till att bli kärnvapenfritt efter att ha fått garantier från Ryssland, UK och USA för sin nationella integritet vid det s k [Budapest Memorandum on Security Assurances](#).

Här ser vi en positiv aspekt av ett samband mellan civil och militär kärnverksamhet, som skulle kunna göra världen till en säkrare plats, nämligen att använda militärt klyvbart material i civila reaktorer - det enda existerande sättet att göra sig av med kärnvapen. Detta har redan skett i stor skala. Om det ska fortsätta, beror på oss själva. Här skulle Sverige med sin fredstradition kunna bidra. Här finns tekniken - än så länge.

"Svärd till plogbillar" - i verkligheten!